

marae, rohe o Heretaunga, atu i te 15 ki te 20 o ngā rā o Kohi-tātea. Nō reira ko koutou mā e tāmina ana ki te tapoko mai, tirohia te **Kahiti**, patua mai rānei he kupu whakamōhio ki konei ā tēnei marama, ā, mā konei e tuku atu te pukatono mena he kaiwhakaako reo Māori koe tērā e utua e te Tāhuhu. Ahakoa pēhea, ko te mea nui kē, kia mōhio ai mātou tokohia koutou ka puta ake.

Ka tū tonu tēnei kura ahakoa pēhea, nō reira ki te kore tā mātou tonu pūtea e paku arohia mai e ngā rangatira o te pūtea whakapakari kaiwhakaako reo Māori i te Tāhuhu, mā mātou anō mātou e kuhu. Otirā ki te pērā, e kore pea e tū mai anō tētahi ā, 1996 rā anō.

Nō reira e tātou mā, me whiri tonu ngā kōroa, mai kore...

pōkikī - āhua rorirori nei
kī taurangi - he whāinga me mātua
whakatutuki, otirā mā te tangata nāna
te kōrero, māna anō e whakatutuki
taru tawhiti - āhuatanga rāwaho
whakakōpeka - whakapōrearea
pukatono - he pepa hei whakakī mai mā te
tangata e hiahia ana ki te whai wāhi mai
ki tētahi hui, mahi rānei
pākai - ārai, pātū
ukauka - herengi, moni
tāmina - hiahia
mai kore - mō te tūpono (ka tutuki)

HE KAIMAHI HOU

Ehara i te mea he aha, heoi anō he rūnga manawa kua eke mai nei ētahi wāhine e rua hei kaimahi hou mā te Taura Whiri. Ko Damiane Rikihana rāua ko Hine-i-haea Murphy te tokorua kua uru mai nei ki te apa ringa raupā a Tīmoti.

Ko ngā tino mahi kua whakaritea hei whakatutuki mā Damiane, he whakahaere i ngā mahi pāpāho, ā, he ruruku haere, he pokepoke haere i ngā kaupapa e whakaarohia ake ana e tēnā, e tēnā o tātou hei whakanui i te Tau o te Reo Māori. Ko Damiane tētahi o ngā takawaenga pāpāho mā Te Puni Kōkiri

i roto i ngā tau tata nei. E waimarie ana te Taura Whiri kua wātea mai ia ki te āwhina mai i a mātou ki tēnei kaupapa.

Kua riro nei ko Hine-i-haea Murphy te kai-whakahaere i te wāhanga matua o te mahi rangahau i te āhua o te reo Māori i tīmatahia i tērā tau. Nā Hine-i-haea hoki i whakahaere te Marautanga Reo Māori i raro i te maru o te Taura Whiri i tērā tau me tēnei, nō reira he tuarua kē tēnei mōna. Nō mātou anō te whiwhi i whakaae mai tēnei pūkeko kia hoki mai ki te māhanga.

E whai mai ana ngā kōrero whakamārama i ngā mahi kua hora nei hei whai atu mā ia tokorua, heoi anō tā tēnei, he mihi kau noa ki a rāua. Arā te whakataukī rā “he rau ringa e oti ai te mahi” - kāore kē i te paku kātata atu te nui o ngā ringaringa o te Taura Whiri ki tērā, heoi anō mā te aha i te rua tekau.

he rūnga manawa - he koanga ngākau
apa - puni, rōpū
mahī pāpāho - ko te mahi a ngā nūpepa, ngā
reo irirangi me te pouaka whakaata
ruruku - whakarite haere i tētahi kaupapa
pokepoke - poipoi (parāoa nei)
pūkeko - tangata mōhio

TE MAHI RANGAHAU REO MĀORI O TE MOTU

Kei te maumahara ake pea koutou ki te punua mahi rangahau reo Māori i whakahaeretia e te Taura Whiri i tērā tau. E kī ake nei au he punua rangahautanga, i te mea kāore kē i oti he whakautu tika ki ngā pātai whānui i whakaritea kia pātaihia, arā, tokohia ngā Māori e matatau ana ki te reo Māori, e pēhea ana te āhua o tērā matatau, pēhea nei te taipakeke o tēnei hunga, ko hea ngā wāhi kōrerotia ai te reo Māori, he aha ngā momo ako e tino whaihua ana, me ētahi urupounamu anō e tino marama ai te kitea atu kei te pēhea tō tāua reo rangatira, kei te ora rawa atu rānei, tōna ora noa iho kē nei rānei.